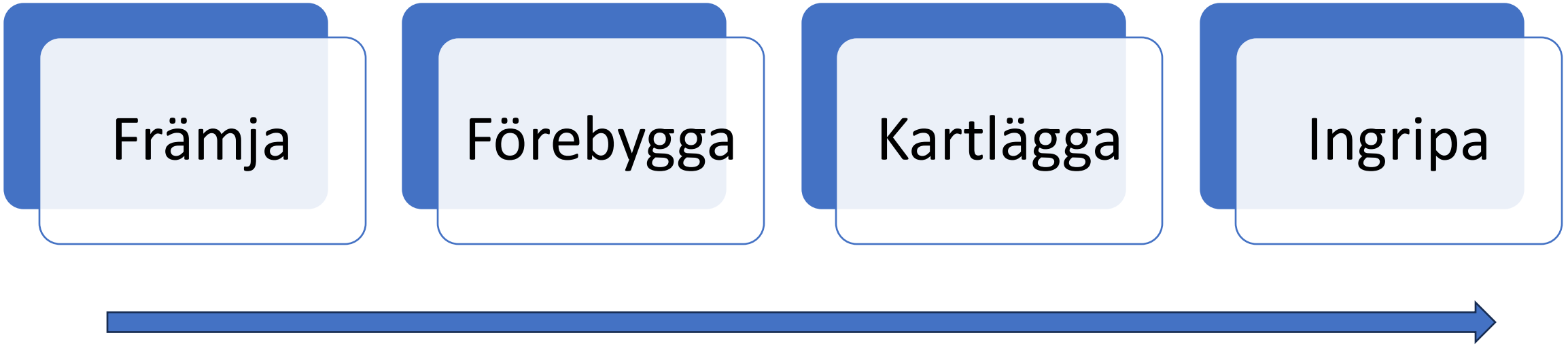
Att leda trygghet – hur kan vi skapa och ge förutsättningar för en trygg verksamhetskultur

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Att leda trygghet



Systematiskt arbete

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Whole school approach

- Ledningsgrupp
- Undervisningspersonal
- Annan personal (+ vikarier)
- Representater för elevvården
- Elever
- Vårdnadshavare
- Samarbetspartners

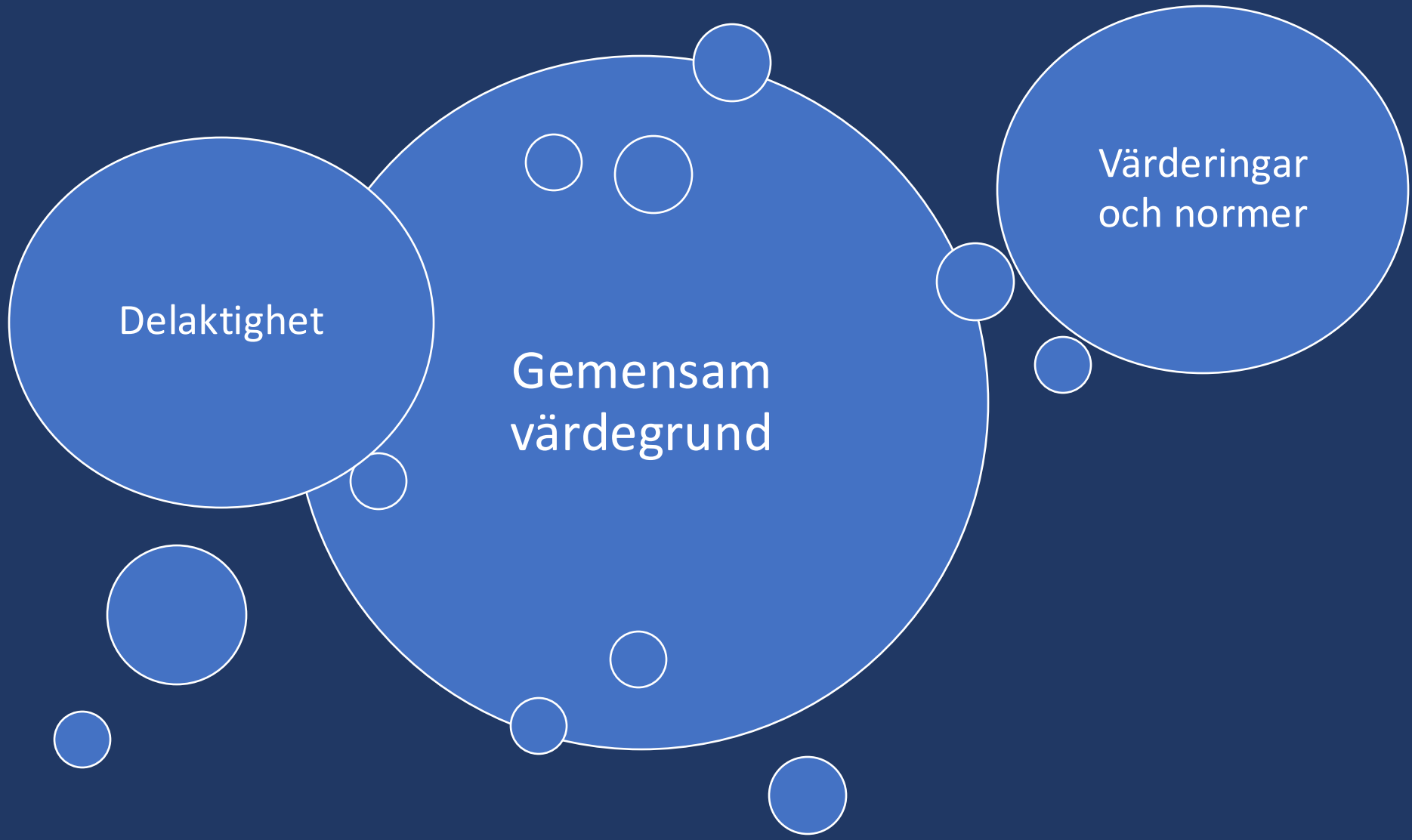


Gemensam vision

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Främja en trygg verksamhetskultur



Hanna Rönnblom

Caring Solutions



Verksamhets-kulturen

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Auktoritativt och delat ledarskap

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

lyhörd

positiv

omtänksam

strukturerad

Auktoritativ ledare

varm

respektfull

sensitiv

reagerar och agerar

~~hierarki~~



Delat ledarskap

Innebär inte endast att rektor och vice eller biträdande rektor delar på uppgifter utan:

-det finns tydliga strukturer och fördelning av uppgifter samt ansvar

-det finns en öppen och tydlig kommunikation

-att man utnyttjar den kompetens och expertis som finns inom organisationen

-att man främjar gemenskap och inkludering

-att man planerar verksamheten tillsammans

-personalen är engagerad i beredning och beslutsfattande av gemensamma frågor

-det finns öppenhet och transparens i beslutsfattandet

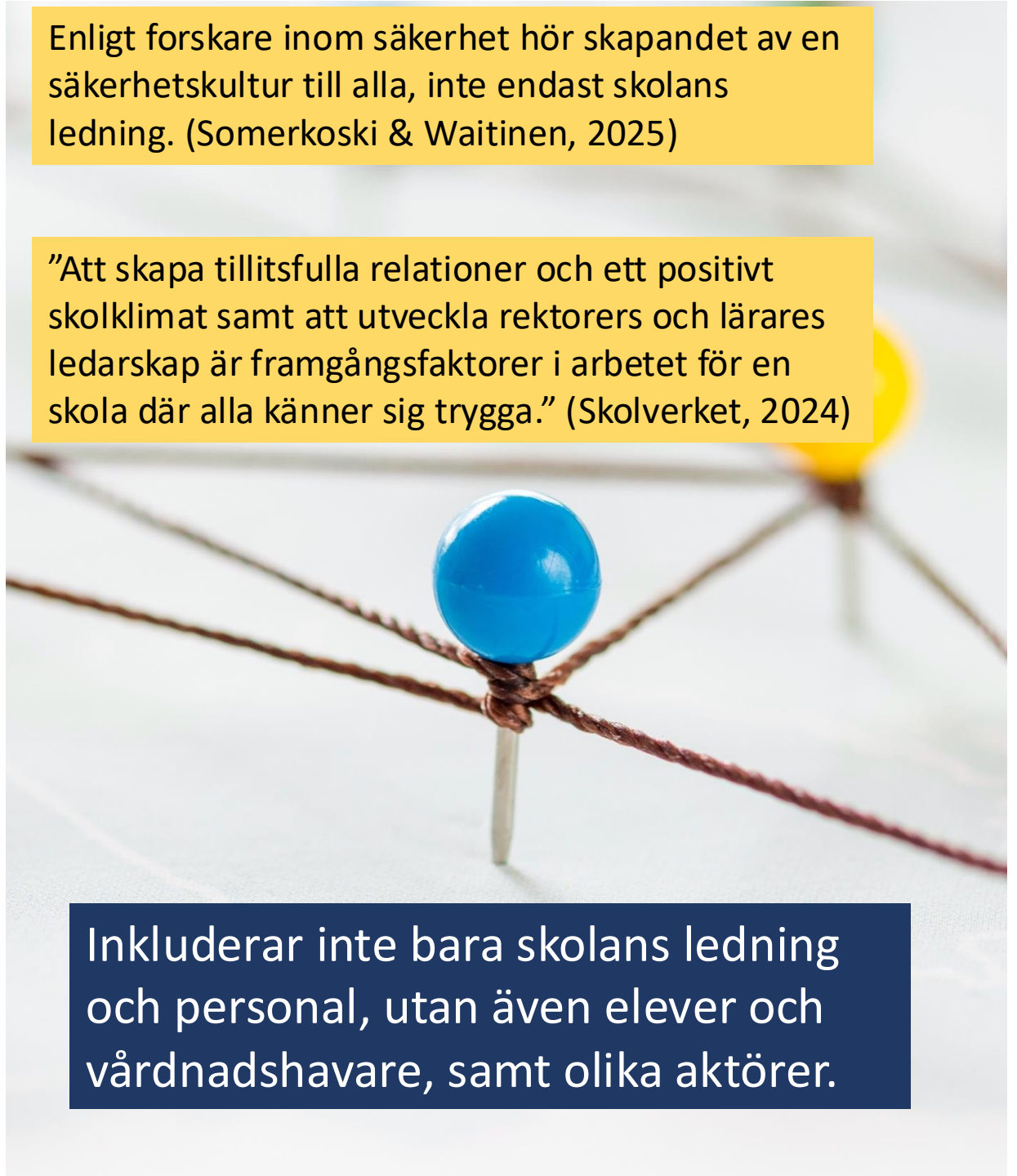
-beslut fattas från gemensamma värderingar och målsättningar

-att organisationen blir en gemenskap av lärande

Bl.a. Lahtero & Salonen (2022).

Enligt forskare inom säkerhet hör skapandet av en säkerhetskultur till alla, inte endast skolans ledning. (Somerkoski & Waitinen, 2025)

”Att skapa tillitsfulla relationer och ett positivt skolklimat samt att utveckla rektorers och lärares ledarskap är framgångsfaktorer i arbetet för en skola där alla känner sig trygga.” (Skolverket, 2024)



Inkluderar inte bara skolans ledning och personal, utan även elever och vårdnadshavare, samt olika aktörer.

Främjande och förebyggande arbete med personalen

Fungerande ledningsgrupp
Delat ledarskap
Fungerande lärarteam med tydliga uppgifter och samspelsfunktion
Stabilitet och långsiktighet
Positiv arbetsmiljö och arbetskultur
Gemensamt lärande och aktivt samarbete
Ramar och resurser
Planer och övningar
Fortbildning
Säkerhetspärm
Årsklocka för det trygghetsfrämjande arbetet
Utnyttjande av personalens intressen och styrkor
Fysiska utrymmen och skolgården
Samarbete med vårdnadshavarna
Goda relationer till eleverna
Kvalitativ pedagogik
Vetenskapligt förankrade metoder



Bl.a. Ellmin, Skolverkets publikationer,
Somerkoski & Waitinen,

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Stabilitet

På stabiliteten inverkar:
-ständiga rektorsbyten
-hög elevomsättning
-hög personalomsättning

→ otydlighet i normer och regler

För att motverka instabilitet:
-rutiner där personal och elever kommer till tals
-systematiskt kvalitetsarbete: verksamheten granskas från värdegrundsperspektiv
-systematiskt värdegrundsarbete: förhållningssätt, undervisning, arbetssätt, traditioner, rutiner, regler
-arbetet sker på särskilt återkommande möten på personal-, klass, och elevnivå

Tidslinje på vad som har gjorts och vad som lyckats →

Skolverket (2022). Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda. Hur kan skolan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling.

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Trygghetsteam

- Aktiva och motiverade personer
- Kunskap
- Inte nödvändigtvis samma som teamet som ingriper i mobbning
- Samverkan med andra parter
- Kartläggningar
- Utveckling
- Koordinerande av arbeten. t.ex. regelbundna trygghetskvarter



Trygghetsansvarig

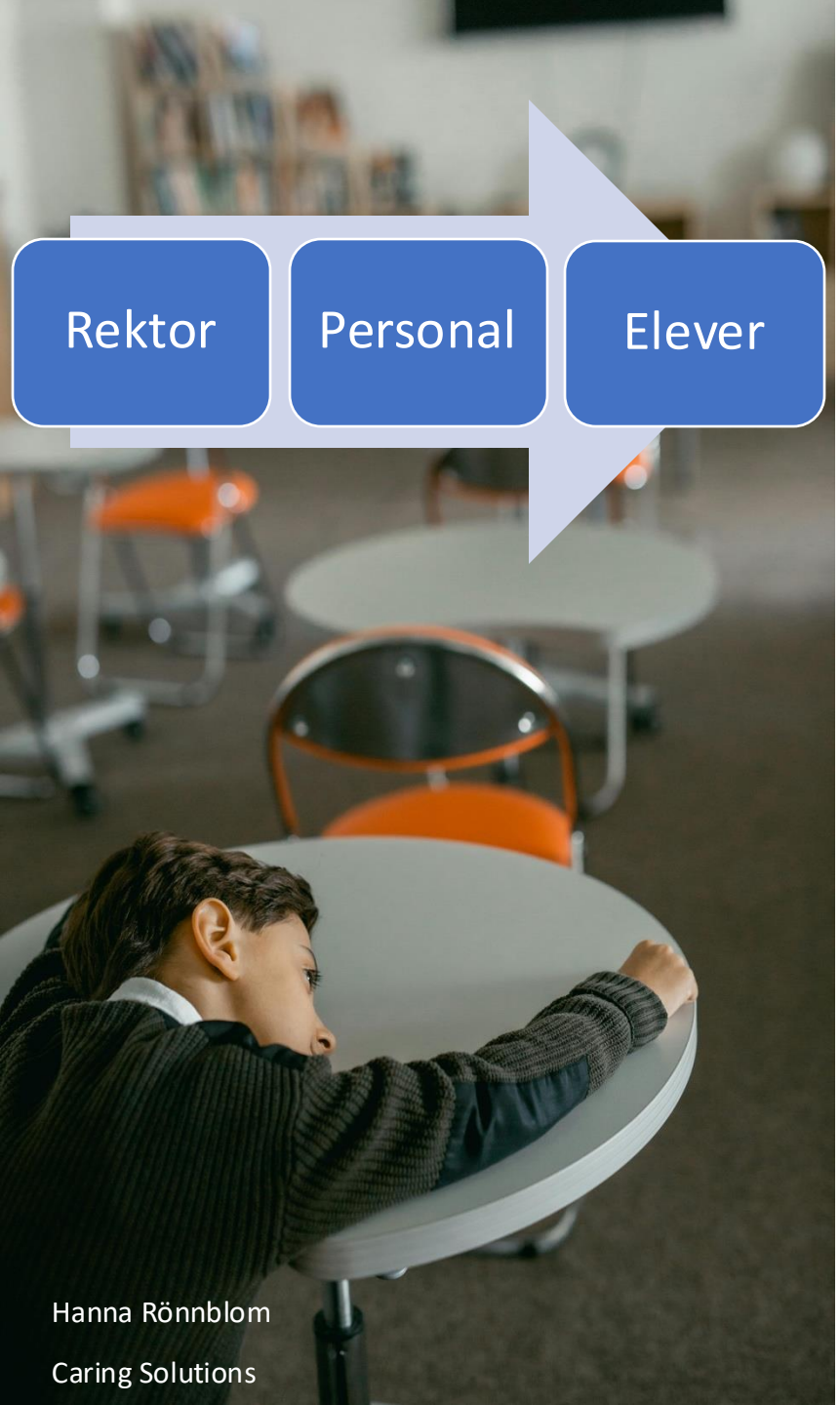
- Ofta på plats
- Motiverad
- Kan fortbilda andra
- Tänker långsiktigt och lösningsorienterat
- Har helhetsbild av säkerheten
- Känner till alla utrymmen och all verksamhet
- Ansvarar för räddningsplan och andra planer tillsammans med rektor

Somerkoski & Waitinen (2025)

Whole school approach

”Som svar på hur man kan åstadkomma en mer djupgående förändring genom utbildning och skola, framför Wals (2020) och många andra nutida reformpedagoger, idén om en så kallad helskolmodell (eng. whole school approach). Idén innebär att en hel institution eller skola tillsammans aktivt arbetar med förändringsarbete på alla plan i sin verksamhet. Baserat på en vision om hopp, engageras således alla att bli aktörer och delta i ett gemensamt förändringsarbete, som leder till en mer hållbar framtid. I sådana helskolmodeller är ledarskapet inte bundet till positioner, roller eller till den formella hierarkin i skolan.”

Uljens & Smeds-Nylund (2021)



Gemensam värdegrund

Delaktighet

Positivt skolklimat

Tillitsfulla relationer

Tillåtande arbetsklimat

Eleverna känner varandra över klasserna och årskurserna

Planer och övningar

Fysisk, pedagogisk, social och psykisk trygghet

Rätt form av stöd till lärande och skolgång

Samarbetspartners, t.ex. lära ut om våld, trakasserier och mobbning på nätet

Möten, t.ex. hur kan vi öka trivseln, aktuella fenomen

Elevledda aktiviteter (rast, café, lektion)

Uppgörandet av tydliga regler tillsammans, känslan av rättvisa

Trygghet som tillvalsämne

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Skapa trygghet

- Fysisk
- Pedagogisk
- Social
- Psykisk

Rikander (2021), Hurme & Kyllönen (2024)

Lär och träna säkerhets-relaterade färdigheter

- Socioemotionella färdigheter
- Empati, konflikthantering, att stå emot grupptryck
- Att skydda integritet och personliga gränser
- Att söka hjälp
- Att förutse och agera i farliga situationer
- Krisberedskap och resiliens
- Förmåga att känna igen mobbning, trakasserier, diskriminering och våld samt att ingripa då de förekommer
- Säkerhet på nätet



Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Vi behöver vårdnadshavarna i trygghetsarbetet

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Gemensam värdegrund	Delaktighet	Delta i att skapa klassens regler
Trygghetsteam	Utbildning	Sammankomster: spelkvällar, fysisk aktivitet, morgonmål, knytkalas
Delta i lektioner	Faddrar åt föräldrar med utländsk härkomst	Övervaka trafiken de första skoldagarna
Övervaka raster	Program åt eleverna, t.ex. mobbnings-förebyggande aktiviteter	Aktiverande hemuppgifter om välmående

Främja en trygg skola - samarbetspartners

- Gemensam värdegrund
- Delaktighet
- Samarbetsmöten
- Synligt samarbete
- Planer och övningar

Eftermiddagsverksamhet
Hobbyverksamhet
Ungdomsledarna
Församlingar
Bibliotek
Närbutiker och köpcentrum
Bussbolag
Organisationer
FBK
m.m.



Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Kommunikation

”Kommunikation är en del av den övergripande säkerhetsplaneringen och skolans verksamhetskultur. Man kan därför säga att en god säkerhetskultur bygger på kommunikation.” (Somerkoski & Waitinen)

Främja

Förebygga

Kartlägga + resultat

Ingripa

- Ledningsgrupp
- Undervisningspersonal
- Annan personal (+ vikarier)
- Elever
- Vårdnadshavare
- Samarbetspartners

Hur når vi alla?
Hur går vi från information till kommunikation

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Kartläggningar

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

Elever, personal, vårdnadshavare
Normer och värderingar
Trakasserier, diskriminering, mobbning, våld, utanförskap, **ensamhet**
Platser som känns otrygga, t.ex. trygghetsvandring
Vad som fungerar

Enkäter, sociogram, diskussioner, analyser, observationer, incident- och frånvarorapporter, personalen granskar varandra i par

Dokumentation

Bl.a. Att främja Gävlemodellen

Hela skolan ansats

- anpassad efter den enskilda skolans behov
- identifiera svagheter och styrkor
- analysera verksamheten
- utvärdera
- utveckla

Personalen granskar sig själva kritiskt och förändrar handlingsmönster i

- värdegrundsarbete
- social praxis
- skolans klimat

Elmin, 2014

Bra exempel på hur en skola i Sverige kartlagt, analyserat och förbättrat sin trygghet: https://www.skolverket.se/getFile?file=10254

Ingripande I våld och mobbning

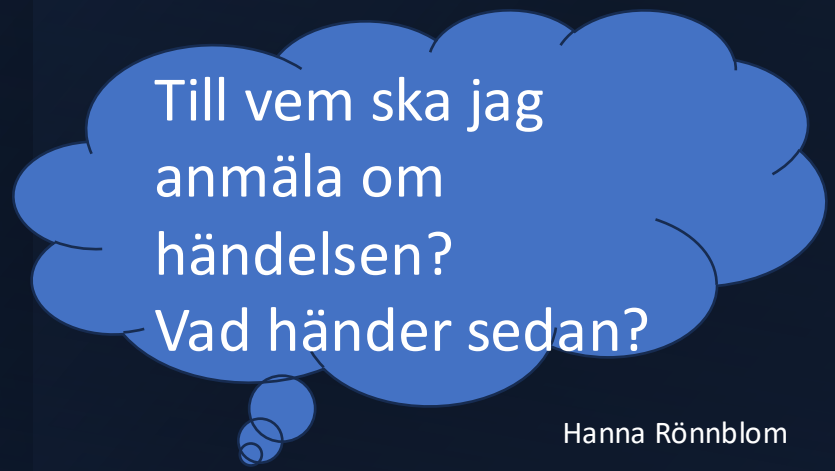
Rutiner för
- utredning
- dokumentation
- åtgärdande och disciplinära åtgärder
- uppföljning
- bearbetning
- polis- och barnskyddsanmälan

Rutinerna kända för elever, personal och vårdnadshavare

Tydlig ansvarsfördelning

I mobbningsfall:

Team som utreder
Dokumentation
Trygghetsplan
Uppföljning
Arbete med hela gruppen
Kurator
Vårdnadshavarna



Bla. Hamarus (2008), Salmivalli (2024), Thornberg (2013)

Hanna Rönnblom
Caring Solutions

Trygghetsplan



- Hem och skola gör planen tillsammans
- Att komma till och lämna skolan
- Raster
- Förflyttningar
- Undervisningsarrangemang (sittplatser, par- och grupparbeten, gymnastiklektioner)
- Lunchen
- Toalettbesök
- Omklädningsrum
- Gymnastiklektioner
- Skolskjuts
- Eftermiddagsklubb
- Stödvuxen och andra elever
- Hur klassens dynamik och normer bearbetas
- Kommunikation
- Uppföljning

Hanna Rönnblom

Caring Solutions

”Forskning visar att det som är mest effektivt för att minska mobbning är att arbeta för ett positivt skolklimat, och att bedriva arbetet mot mobbning utifrån den så kallade ”hela-skolan”-ansatsen.”

- Alla är involverade – diskussioner på klassrums-, lärarlags- och skolnivå
- Systematiskt arbete – främjande, kartläggning, utveckling
- Organisationen bär ansvaret – inte det enskilda teamet eller läraren
- Långsiktigt arbete med utgångspunkt i nuläget
- Rektor och skolledning för arbetet systematiskt framåt

https://friends.se/uploads/2024/09/Friendsrapporten_2024_REV_WEBB.pdf

Edling m.fl. (2022). Motverka mobbning och annan kränkande behandling i skolan. En handbok för lärare.
Ellmin, Roger (2013)Att förebygga mobbning i skolan
Lahtero & Salonen (2022). Pätevästä erinoimaiseksi. Rehtori koulun toimintakulttuurin kehittäjänä.
Rikander, H. (2022). Oppilaitosturvallisuus
Salmivalli, C. (2024). Kiusaamisväkivalta. Ymmärrä kiusaamisilmiö ja puutu oikein.
Somerkoski & Waitinen (2025). Turvallinen koulu askel askeleelta. Turvallisuusjohtaminen ja turvallisuuskulttuurin kehittämisen opas.
Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan.* Andra upplagan. Liber AB: Stockholm.
Uljens & Smeds-Nylund (2021). Pedagogiskt ledarskap och utveckling.
https://www.aisnsw.edu.au/teachers-and-staff/supporting-students/whole-school-wellbeing
https://bra.se/download/18.403f39de192bd4311313808/1730129207627/2024_3-Grovt-vald-i-skolan.pdf
https://friends.se/uploads/sites/2/2021/06/Anthology-Always-take-action.pdf
https://friends.se/uploads/2024/09/Friendsrapporten_2024_REV_WEBB.pdf
https://kvutis.se/wp-content/uploads/2012/11/vad-fungerar.pdf
https://link.springer.com/article/10.1007/s10459-023-10261-8
https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_T0223.pdf
https://www.skolverket.se/getFile?file=10254 (Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda)
https://www.skolverket.se/getFile?file=13276 (Attityder till skolan 2024. Delrapport 4: Trygghet, bemötande och mobbning)
https://worldantibullyingforum.com/uploads/sites/2/2023/07/Risk-and-protective-factors-of-school-bullying-A-scoping-review.pdf

https://www.caring-solutions.net

hanna.ronnblom@caringsolutions.me

https://www.linkedin.com/in/hanna-ronnblom-caring-solutions/

www.instagram.com/caringsolutionsbyhanna

Tack!